

OD REDAKCJI

Z satysfakcją oddajemy do rąk Czytelników kolejny, 18. numer rocznika naukowego Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych. Jest to jednocześnie numer jubileuszowy – 10. tom wydany od momentu gruntownej zmiany profilu naszego pisma, której najbardziej widoczną oznaką było nadanie nowego tytułu i szaty graficznej okładki. To zmiany zewnętrzne, zauważalne na pierwszy rzut oka, natomiast istota przeprofilowania znajduje się wewnątrz: odtąd artykuły naukowe są recenzowane jednostkowo, w miejsce dotychczasowej praktyki zbiorczych recenzji wydawniczych. Modyfikacja formy rocznika wiodła od biuletynu do pełnowymiarowego pisma naukowego, którego pierwszą dekadę istnienia tym numerem zamykamy. Przy tej okazji Redakcja składa słowa należnych podziękowań wszystkim osobom, które zainicjowały i teraz współtworzą nasze pismo na wszystkich etapach jego powstawania. Bóg zapłać!

Motywnym przewodnim większości opublikowanych w tym tomie tekstów jest zagadnienie trwałości osiągnięć cecylianismu we współczesnej liturgii i – szerzej – rzeczywistości parafialnej. Tematyka ta stanowiła rdzeń refleksji naukowej, jaka towarzyszyła obradom dorocznego, XXIII już zjazdu Stowarzyszenia Polskich Muzyków Kościelnych w Siedlcach w roku 2022. Tematyka konferencji zainspirowała prelegentów – autorów tekstów – do przedstawienia interesujących wyników własnych badań i poszukiwań naukowych.

Idee cecylianismu, jak się okazało, nie zostały zamknięte w bliższej czy dalszej perspektywie historycznej, nie stały się wyłącznie tematami prac badawczych, do których dzisiaj wracamy po to, by skonstatować, że mimo wszystko obecnie jest lepiej. Sam fakt istnienia „Allgemeiner Cäcilien-Verband” i poszczególnych narodowych sekcji tej organizacji jest widomym znakiem trwałości idei. Ale czy pierwotne założenia są nadal wyzwaniem stojącymi przed osobami odpowiedzialnymi za stan muzyki kościelnej i położenie muzyków w kościele, to już kwestia, na którą w toku dyskusji starali się dać odpowiedź uczestnicy konferencji. Prelegenci natomiast w swoich wystąpieniach sięgnęli do historii i przybliżyli pewne postaci, które zaangażowały się w implementację założeń cecylianismu w środowiskach, w których przyszło im działać.

I tak: część naukową otwiera tekst redaktora naczelnego, w którym konfrontuje ze sobą poglądy na muzykę liturgiczną dwóch świątłych mazowieckich księży: Bronisława Maryańskiego oraz Germana Grabowskiego. Wnioski zostały wysnute na podstawie artykułów, które regularnie publikowali w końcu XIX i na początku XX stulecia.

Tekst Michała Duźniaka traktuje o Johannesie Dieboldzie – chyba nieco zapomnianym dziś kompozytorze i organiście z Freiburga, członku Towarzystwa św. Cecylii i propagatorze muzyki organowej. Autor dotarł do źródeł, z których wyłuskał informacje biograficzne o tym twórcy. W artykule znajdziemy również cenną analizę

zawartości zbiorów jego kompozycji oraz próbę oceny i znaczenia tego repertuaru dla współczesnej muzyki organowej. Jak się okazuje, twórcy polscy mają swój udział w powstaniu tych zbiorów. Być może są w naszym kraju organiści, którzy – poza autorem, rzecz jasna – korzystają z jego zbiorów, mają więc świadomość zawartego w nich bogactwa. Inni, którzy dopiero teraz dowiedzieli się o twórczości J. Diebolda być może staną się jej propagatorami, jako że M. Duźniak do tekstu dołączył aktualny wykaz jego twórczości.

W kolejnych artykułach Andrzej Prasał zastanawia się nad realizacją postulatów cecylińskiej reformy muzyki kościelnej na ziemi kłodzkiej a Mariusz Pucia próbuje dociec, na ile idee cecylijanizmu znalazły odzwierciedlenie w żywej tradycji (tj. obecnej dzisiaj, a która zawarta jest w drukach użytkowych).

S. Monika Dolores Nowak cierpliwie – jak zawsze – tłumaczy konieczność poprawnego wykonawstwa psalmodii i prezentuje niektóre propozycje melodii recytacyjnych do liturgii Godzin Triduum Paschalnego w języku polskim. W niektórych ośrodkach podjęto próby (często obiektywnie udane) stworzenia melodii do tekstów brewiarzowych, których dotąd albo brakowało albo szerzej się nie przyjęły. Jednakże – na co w dyskusji zwrócił uwagę ks. Mariusz Białkowski – należy spodziewać się opublikowania oficjalnej księgi Kościoła, *Antiphonale Romanum*, która od momentu promulgacji przeistoczy się w urzędowy śpiewnik i wówczas cała rodzima twórczość w tym względzie stanie się świadectwem historycznym. Trudno przesądzić, kiedy AR się ukaże, ale przezornie należy liczyć się z sytuacją, w jakiej onegdaj znaleźli się Polak, ks. Henryk Nowacki i Belg, ks. Jules Van Nuffel, których dzieła życia okazały się spóźnionymi, o czym można przeczytać w 16. numerze *Musica Ecclesiastica* (2021).

Dopełnieniem wystąpień konferencyjnych są teksty, które zostały nadesłane do redakcji bez związku z konferencją, jednak wpisują się w profil naukowy rocznika. Tak więc w artykule o pięknie śpiewu gregoriańskiego ks. Mariusz Białkowski opisuje relacje między trzema komponentami twórczości gregoriańskiej: prawdą, sztuką i modlitwą. Autor podkreśla, że wyizolowanie i skupienie się na tylko jednym z nich zubaża sam śpiew gregoriański. Jest on piękny, kiedy jest autentyczny, jest zarazem sztuką, która ma prowadzić do modlitwy. Owe trzy konstytuanty piękna śpiewu gregoriańskiego: autentyzm, sztuka i modlitwa są ze sobą integralnie związane. Sama bowiem prawda jedynie umiejscawia śpiew w obszarze spekulacji teoretycznych, sama sztuka zaś prowadzi do sublimacji przeżyć emocjonalnych, natomiast sama modlitwa redukuje teorię gregoriańską i zubaża sztukę wokalną.

Część naukową kończy tekst Jakuba Karmelity na temat historii dzwonów w kościele parafialnym w Idzikowie na Śląsku. Niejednokrotnie umyka nam, że dzwony to także instrumenty muzyczne, choć ich pierwotnym przeznaczeniem była komunikacja. Zawieszane na kościelnych wieżach i dzwonnicach nadal spełniają tę istotną funkcję.

Teksty, które publikujemy na łamach *Musica Ecclesiastica* oraz stosowane procedury redakcyjne zostały pozytywnie ocenione przez ewaluatorów Ministerstwa Edukacji i Nauki, co 1 grudnia 2021 znalazło wyraz w przyznaniu rocznikowi 20

punktów i tym samym wpisaniu go na listę uznanych periodyków naukowych. Stało się to możliwe dzięki m.in. podjętej pracy nad zmianą formuły pisma, o której wspomniałem wyżej. Za systematyczną pracę nad wzrostem prestiżu i wizerunku rocznika, umacnianie jego marki dziękuję całemu zespołowi redakcyjnemu, autorom, recenzentom i wszystkim osobom, które swoją pracą przyczyniają się do powstawania kolejnych tomów.

Zachęcamy członków SPMK i czytelników spoza naszego grona do współredagowania rocznika przez publikację własnych prac. Mamy na uwadze głównie opracowania naukowe, ale z radością zamieścimy także sprawozdania z wydarzeń artystycznych, dokumentujące to, o czym zechcą Państwo poinformować czytelników i co uznają Państwo za godne upamiętnienia. W bieżącym zeszycie znalazły się.: omówienie sympozjum naukowego odbytego w Poznaniu, pierwszej edycji „Świętojańskich Koncertów Organowych im. Mariana Dorawy” w Toruniu, relacja z XIII pielgrzymki muzyków kościelnych na Jasną Górę oraz przegląd najnowszej literatury.

Zapraszam do lektury 18. numeru *Musica Ecclesiastica* a także do nadsyłania krytycznych uwag będących pomocą w udoskonalaniu rocznika. Za wszelką życzliwość okazowaną zespołowi redakcyjnemu wyrażam serdeczne podziękowanie.

Czesław Grajewski
Redaktor Naczelny